

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

6. oktoober 2010*

Kohtuasjas C-222/08,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 22. mail 2008 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: H. van Vliet ja A. Nijenhuis, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Belgia Kuningriik, esindajad: T. Materne ja M. Jacobs, keda abistas advokaat S. Depré,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot (ettekandja), kohtunikud C. Toader, K. Schiemann, P. Kūris ja L. Bay Larsen,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. märtsi 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 22. juuni 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- ¹ Komisjon palub oma hagi Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Belgia Kuningriik ei ole täielikult üle võtnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) (EÜT L 108, lk 51; ELT

eriväljaanne 13/29, lk 367) artikli 12 lõiget 1, artikli 13 lõiget 1 ja IV lisa A osa, siis on Belgia Kuningriik rikkunud sellest direktiivist ja EÜ artiklist 249 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

Direktiiv 2002/22

2. Direktiivi 2002/22 põhjendus 4 ütleb, et „[u]niversaalteenuse tagamine (see tähendab määratletud miinimumteenuste osutamine kõigile lõppkasutajatele vastuvõetava hinnaga) võib eeldada mõningate teenuste osutamist mõningatele lõppkasutajatele hinnaga, mis erineb tavapärastele turutingimustele vastavast hinnast. Kompensatsiooni maksmine ettevõtjatele, kes on määratud osutama sellistes oludes kõnealuseid teenuseid, ei pruugi siiski põhjustada konkurentsi moonutamist, kui neile kompenseeritakse konkreetne netokulu ja kui netokuluga kaasnev koormus kaetakse konkurentsi seisukohast neutraalsel viisil.”

3 Direktiivi 2002/22 põhjendus 18 näeb ette, et:

„Vajaduse korral peaksid liikmesriigid looma mehhanismid universaalteenuse osutamise kohustuste netokulude rahastamiseks juhul, kui on tõendatud, et teenust on võimalik osutada ainult kahjumiga või netomaksumusega, mis ei mahu tavaliste kaubandusstandardite raamidesse. [...]”

4 Direktiivi 2002/22 põhjendus 21 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui universaalteenuse osutamise kohustusega kaasneb ettevõtjale ebaõiglane koormus, on otstarbekas lubada liikmesriikidel luua mehhanisme netokulude tulemuslikuks katmiseks. [...]”

5 Direktiivi 2002/22 artikli 3 „Universaalteenuse kättesaadavus” sõnastuse kohaselt:

„1. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas peatükis sätestatud teenused on kõigile asjaomase riigi territooriumil paiknevatele lõppkasutajatele nende geograafilisest asukohast olenemata kättesaadavad ettenähtud kvaliteediga ja konkreetsele riigile iseloomulike tingimuste seisukohast vastuvõetava hinnaga

2. Liikmesriigid otsustavad, milline on kõige tulemuslikum ja otstarbekam viis, et tagada universaalteenuse rakendamine, pidades kinni objektiivsuse, läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtetest. Nad püüavad

võimalikult vähendada turumoonutusi, eelkõige teenuste osutamist hindadega või muudel tingimustel, mis ei vasta tavalistele kaubandustingimustele, kaitstes samas avalikke huve.”

6 Nimetatud direktiivi artikkel 8 „Ettevõtjate määramine” sätestab:

„1. Liikmesriigid võivad määrata ühe või mitu ettevõtjat, kes peavad tagama [...] universaalteenuse osutamise [...]

2. Kui liikmesriigid määravad ettevõtja täitma riigi teatavas osas või kogu riigis universaalteenuse osutamisega seotud kohustusi, kasutavad nad selleks tulemuslikku, objektiivset, läbipaistvat ja mittediskrimineerivat määramismehhanismi, mille puhul ei jäeta *a priori* kõrvale ühegi ettevõtja võimalust saada määratud. Sellised määramismeetodid tagavad, et universaalteenust osutatakse majanduslikult tõhusalt ning selliseid meetodeid võib kasutada artikli 12 kohase universaalteenuse osutamise kohustuse netokulu kindlaksmääramise vahendina.”

7 Direktiivi 2002/22 artikkel 9 „Tariifide vastuvõetavus” näeb ette:

„1. Riigi reguleerivad asutused jälgivad määratud ettevõtjate osutatavate ja artiklite 4, 5, 6 ja 7 kohaselt universaalteenuse osutamise kohustuste alla kuuluvate teenuste jaemüügitariifide arengut ja taset eelkõige seoses siseriiklike tarbijahindade ja sissetulekutega.

2. Pidades silmas konkreetse riigi tingimusi, võivad liikmesriigid nõuda, et määratud ettevõtjad pakuksid tarbijatele tariifivõimalusi või pakette, mis erinevad tavapäraste kaubandustingimuste kohaselt pakutavatest, eelkõige selle tagamiseks, et väikese sisetulekuga või sotsiaalsete erivajadustega isikuid ei takistata üldkasutatavatele telefoniteenustele juurdepääsemisel ega niisuguste teenuste kasutamisel.

[...]"

- 8 Direktiivi 2002/22 artikkel 12 „Universaalteenuse osutamise kohustuste kulude arvestamine” sätestab lõikes 1:

„Kui riigi reguleerivad asutused leiavad, et universaalteenuse osutamine artiklite 3–10 kohaselt võib universaalteenust osutama määratud ettevõtjale olla ebaõiglane koorem, arvutavad nad välja universaalteenuse osutamise netokulud.

Selleks teevad riigi reguleerivad asutused järgmist:

- a) arvutavad universaalteenuse osutamise kohustuse netokulu, võttes arvesse kõiki turueeliseid, mis saavad osaks universaalteenust osutama määratud ettevõtjale, IV lisa A osa kohaselt või
- b) kasutavad universaalteenuse osutamise netokulusid, mis on tehtud kindlaks määramismehhanismiga artikli 8 lõike 2 kohaselt.”

- 9 Direktiivi 2002/22 artikli 13 „Universaalteenuse osutamise kohustuste rahastamine” sõnastuse kohaselt:

„1. Kui riigi reguleeriv asutus leiab artiklis 12 nimetatud netokulude arvestamise põhjal, et ettevõtja kanda on ebaõiglane koorem, otsustab liikmesriik määratud ettevõtja taotluse korral järgmist:

- a) võtta kasutusele mehhanism kindlaksmääratud netokulude kompenseerimiseks kõnealusele ettevõtjale läbipaistvatel tingimustel ja riigi vahenditest ja/või

- b) jagada universaalteenuse osutamise kohustuste netokulu elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkujate vahel.

[...]”

- 10 Direktiivi 2002/22 IV lisa A osa kirjeldab seda, kuidas universaalteenuse osutamise kohustuste netokulu arvestatakse, järgmiselt:

„Universaalteenuse kohustused tähendavad liikmesriigi poolt ettevõtjale seatud kohustusi, mis on seatud võrgu või teenuse pakkumisega teatavas geograafilises piirkonnas ja mis hõlmavad vajaduse korral kõnealuses geograafilises piirkonnas asjaomase teenuse osutamise hindade keskmise arvestamist või eritariifi võimaluste pakkumist väikese sissetulekuga tarbijatele või sotsiaalsete erivajadustega tarbijatele.

Riigi reguleerivad asutused peavad kaaluma kõiki vahendeid, mille abil tagada ettevõtjatele (määratud või mitte) vajalik stiimul osutada universaalteenuse osutamise kohustusse kuuluvaid teenuseid majanduslikult efektiivselt. Universaalteenuse osutamise kohustus arvestatakse vahena määratud asutuse netokuludes, mis tuleneb sellest, kas ettevõtjal on universaalteenuse osutamise kohustusi või ei. See kehtib olenemata sellest, kas võrk konkreetsetes liikmesriigis on täielikult välja arendatud või alles areneb ja laieneb. Piisavalt tuleb tähelepanu pöörata sellele, et korrektselt hinnataks kulusid, mida määratud ettevõtja väldiks, kui ta ei peaks täitma universaalteenuse osutamise kohustust. Netokulu arvestamisel tuleks hinnata universaalteenuse operaatori saadavat kasu, sealhulgas immateriaalset kasu.

[...]

- 11 Direktiivi 2002/22 artikli 38 kohaselt peavad liikmesriigid selle direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu võtma ja need avaldama hiljemalt 24. juuliks 2003, teatades neist normidest viivitamata komisjonile ja kohaldades neid alates 25. juulist 2003.

Siseriiklikud õigusnormid

- 12 Belgia Kuningriik võttis 13. juunil 2005 vastu elektroonilise side seaduse (*Moniteur belge*, 20.6.2005, lk 28070, edaspidi „13. juuni 2005. aasta seadus”), mida on hiljem muudetud 25. aprilli 2007. aasta seadusega mitmesuguste sätete kehtestamise kohta (IV) (*Moniteur belge*, 8.5.2007, lk 25103, edaspidi „25. aprilli 2007. aasta seadus”).

13 13. juuni 2005. aasta seaduse – 25. aprilli 2007. aasta seadusega muudetud redaktsioonis – artikkel 74 on sõnastatud järgmiselt:

„Universaalteenuse sotsiaalkomponent seisneb kõigi tarbijatele avalikku telefoniteenust pakkuvate operaatorite kohustuses kehtestada teatud tarbijakategooriatele eritariifid.

Esimeses lõigus nimetatud tarbijakategooriad ja tariifitingimused, samuti nende tariifitingimuste kasutamise menetlused on määratletud lisas.

Instituut [Institut belge des services postaux et des télécommunications (Belgia posti- ja telekommunikatsiooniteenuste instituut, edaspidi „instituut”)] esitab igal aastal [elektroonilise side vallas pädevale] ministrile aruande selle kohta, milline on eri operaatorite teenindatavate sotsiaalabonentide suhtarv ettevõtjate käibe põhjal arvestatava turuosa kohta üldkasutatavate telefoniteenuste turul.

Universaalteenuse sotsiaaltariifidega osutamise eesmärgil luuakse fond, mille ülesanne on sotsiaaltariifide kompenseerimine neile teenusepakkujatele, kes on esitanud instituudile sellekohase taotluse. Nimetatud fondil on juriidilise isiku staatus ja seda juhib instituut.

Kuningas kinnitab selle mehhanismi toimimise üksikasjalikud eeskirjad Conseil de ministre'i poolt läbi arutatud määrusega, mille kohta instituut on andnud oma arvamuse.

Kui ilmneb, et operaatori poolt klientidele võimaldatud soodustariifide arv on väiksem kui tema osale üldkasutatavate telefoniteenuste turu kogukäibest vastav soodustariifide arv, siis kompenseerib operaator selle vahe.

Kui ilmneb, et operaatorile operaatori poolt klientidele võimaldatud soodustariifide arv on suurem kui tema osale üldkasutatavate telefoniteenuste turu kogukäibest vastav soodustariifide arv, makstakse operaatorile sellele vahele vastava summa ulatuses kompensatsiooni.

Eelmistes lõikudes nimetatud kompensatsiooni hakatakse arvestama kohe. Tegelik kompensatsioon makstakse välja fondi kaudu alates ajast, mis see oma tegevust alustab, kuid hiljemalt käesoleva artikli jõustumisele järgneva aasta jooksul.

Instituut arvutab lisa määratletud metodoloogia alusel iga sellise operaatori sotsiaaltariifide netokulu, kes on esitanud instituudile sellekohase taotluse.

Instituut võib kulude arvestamise eeskirjad ja kompensatsioonid kindlaks määrata käesolevas seaduses ja selle lisa kehtestatud piirides.”

- ¹⁴ 13. juuni 2005. aasta seaduse lisa artikli *45bis*, mis lisati 25. aprilli 2007. aasta seaduse artikliga 200, määratleb sotsiaaltariifide netokulude arvestamisel kasutatava metodoloogia, mida tuleb kasutada. Nimetatud artikkel *45bis* sätestab:

„Universaaltenuse sotsiaaltariifide netokulu vastab vahele, mis on sotsiaaltariifide pakkuja poolt tavalistel kaubandustingimustel saadava tulu ja selle tulu vahel, mida ta saab pärast käesolevas seaduses ette nähtud soodustuse tegemist isikule, kellele kohaldatakse sotsiaaltariifi.

Seaduse esimese viie jõusolekuaasta jooksul vähendatakse kompensatsiooni, mida vastavalt asjaoludele makstakse turgu valitsevale teenuseosutajale, instituudi poolt kindlaks määratud protsendi võrra.

Eelmises lõigus nimetatud protsent määratakse kindlaks kaudsete tulude põhjal. Instituut võtab aluseks valitseva teenuseosutaja sotsiaaltariifide netokulude kindlaks-tegemisel tehtud arvutused.”

15 25. aprilli 2007. aasta seaduse artikli 202 sõnastuse kohaselt:

„13. juuni 2005. aasta seaduse [...] artikli 74 [kaheksanda] lõigu sõnu „Eelmistes lõikudes nimetatud kompensatsiooni hakatakse arvestama kohe” tuleb tõlgendada järgmiselt:

Seadusandja kui riigi reguleeriv asutus viis [direktiivi] [2002/22] arvestades ja valitseva universaalteenuse osutaja taotlusel ning pärast seda, kui instituut oli kindlaks teinud universaalteenuse osutamise netokulu, 13. juuni 2005. aasta seaduse ettevalmistamisel läbi koormuse ebamõistlikkuse hindamise. Conseil d'État (Belgia kõrgeima astme halduskohus) on juba tuvastanud, et seadusandja hinnangul on juhul, kui arvestatakse ka kõiki kaudseid tulusid, sealhulgas teenuse osutamisega kaasneda võivat mittevaralist tulu, igasugune puudujääk, mis sellise arvutuse tulemusel ilmsiks tuleb, ebamõistlik.”

Kohtueelne menetlus ja menetlus Euroopa Kohtus

- 16 Komisjon saatis pärast seda, kui ta oli 24. juunil 2005 saanud 13. juuni 2005. aasta seaduse teksti, millega Belgia Kuningriik oli võtnud vastu meetmed direktiivi 2002/22 ülevõtmiseks, 15. novembril 2006 märgukirja, milles seadis kahtluse alla selle seaduse teatud aspektide vastavuse nimetatud direktiivi artikli 12 lõikele 1 ja artikli 13 lõikele 1.
- 17 Belgia Kuningriik teatas oma 16. veebruari 2007. aasta vastuses nimetatud seaduse muudatusest, mis võeti järgnevalt vastu 25. aprilli 2007. aasta seadusega.
- 18 Komisjon loobus seejärel mõnest oma väitest. Sellele vaatamata jäi ta kahe väite juurde, nimelt nende juurde, mis puudutavad esiteks niisuguse sätte puudumist Belgia regulatsioonis, mis näeks ette, et riigi reguleeriv asutus hindab küsimust, kas sotsiaaltariifide pakkumise kohustus kujutab endast ebaõiglast koormat, ja teiseks reguleeriva asutuse poolt kasutatavat arvutusmeetodit sotsiaaltariifide pakkumisega seotud netokulude arvutamiseks.
- 19 Komisjon saatis 29. juunil 2007 Belgia Kuningriigile põhjendatud arvamuse, milles kutsus seda liikmesriiki võtma direktiivi 2002/22 täitmiseks vajalikud meetmed kahekuulise tähtaja jooksul alates selle arvamuse kättesaamisest.
- 20 Belgia Kuningriik esitas 1. augusti 2007. aasta kirjaga edasilükkamistaotluse, mille komisjon jättis rahuldamata põhjusel, et niisuguse taotluse rahuldamise tingimused ei olnud täidetud.

- 21 Komisjon leidis, et Belgia Kuningriigi poolt esitatud teave ei olnud piisav, mistõttu ta otsustas esitada käesoleva hagi.

Hagi

Esimene väide, mis puudutab üksikasjalikke eeskirju, mis võimaldavad välja selgitada, kas sotsiaaltariifide pakkumise kohustus kujutab endast ebaõiglast koormat

Poolte argumendid

- 22 Komisjoni väitel kohustavad direktiivi 2002/22 artikli 12 lõige 1 ja artikli 13 lõige 1 liikmesriigi reguleerivat asutust hindama koormust, mis kaasneb universaalteenust osutama määratud ettevõtjale selle teenuse osutamiseга.
- 23 Belgia seadusandja arvas 13. juuni 2005. aasta seaduse – 25. aprilli 2007. aasta seadusega muudetud redaktsioonis – artikli 74 vastuvõtmisega, et igasugune netokulu, mis kaasneb sotsiaaltariifide pakkumise kohustusega, tähendab asjaomaste ettevõtjate jaoks ebaõiglast koormat, mis tuleb tingimata kompenseerida. Seejärel loodi fond universaalteenuse osutamiseks sotsiaaltariifidega, kuhu kogutakse operaatorite osamaksud ja mille ülesanne on maksta nimetatud ettevõtjatele kompensatsiooni.

- 24 Lisaks sellele, et komisjonil tekib küsimus, kas seadusandja enda näol võib olla tegemist niisuguse reguleeriva asutusega, väidab ta ka, et direktiiv 2002/22 sätestab kohustuse hinnata netokulude arvutamise ja universaalteenuse osutamise kohustuse rahastamisega seoses konkreetselt, kas koormus võib olla ebaõiglane. Seetõttu ei ole asjaolu, et asjaomase hinnangu andmine toimub samal ajal, kui võetakse vastu seadus, millega kehtestatakse universaalteenusega seotud reeglid, kooskõlas direktiiviga 2002/22, kuna see võrduks koorma ebaõigluse väljaselgitamisega *a priori* ning pealegi üldiselt ja abstraktselt.
- 25 Komisjon lisab, et kasutatud meetod ei vasta direktiiviga 2002/22 kehtestatud eeskirjadele, kuna ei Belgia seadusandja ega instituut ei ole kunagi nõuetekohaselt kontrollinud, kas universaalteenuse osutamine on asjaomaste operaatorite jaoks ebaõiglane koorem.
- 26 Instituudi poolt 26. novembril 2002 välja arvatud universaalteenuse osutamise kohustuste netokulude kohta arvab komisjon, et kuivõrd 13. juuni 2005. aasta seadus võeti vastu alles kaks ja pool aastat pärast seda, kui instituut oli oma analüüsi avaldanud, oli nimetatud arvestus juba aegunud ning ei vastanud enam tegelikule olukorrale. Samal ajal kui kõnealune seadus pani universaalteenuse osutamise kohustuse kõigile operaatoritele, puudutas instituudi analüüs äriühingu Belgacom (edaspidi „Belgacom”) poolt kantud kulude kohta ainult hinnangut seoses aastaga 2003, mil Belgacom oli ainus operaator, kellel lasus sotsiaaltariifide pakkumise kohustus. Järelikult ei saanud kõnealune analüüs tugineda asjakohasel netokulude arvutusel, mille põhjal Belgia Kuningriik oleks võinud leida, et 13. juuni 2005. aasta seaduse vastuvõtmine toob kõikide operaatorite jaoks kaasa ebaõiglase koorma.
- 27 Komisjon järeldab, et Belgia süsteem ei soodusta tulususe, tõhususe, objektiivsuse, diskrimineerimiskeelu ja minimaalse konkurentsimoonutuse põhimõtete järgimist, mida Euroopa Kohus oma praktikas on rõhutanud, viidates selles osas 19. juuni 2008. aasta otsusele kohtuasjas C-220/07: komisjon vs. Prantsusmaa (punkt 31).

- 28 Komisjon märgib veel, et instituudile Belgia seadusega antud pädevus on liiga kitsas, kuna ei ole ette nähtud, et instituut võiks tuvastada, et universaalteenuse osutamine ei too kaasa ebaõiglast koormat.
- 29 Lõpuks avaldab komisjon imestust selle üle, miks Belgia seadusandja on võtnud riigi reguleeriva asutuse rolli üksnes ühe telekommunikatsiooni direktiivide aspekti puhul, nimelt selle hindamise puhul, kas universaalteenuse osutamisega kaasneb ebaõiglane koorem, samas kui 13. juuni 2005. aasta seaduses ei ole seda olukorda ette nähtud ning lisaks ei ole seda Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349) artikli 3 lõike 4 ettekirjutuse vastaselt ka kuskil avaldatud, samas kui Belgia konstitutsiooniõigusel rajanevaid argumente ei saa antud asjas tõhusalt esitada.
- 30 Belgia Kuningriik väidab viitega institutsionaalse autonoomia põhimõttele, EÜ artiklile 249 ning direktiivi 2002/21 põhjendusele 11 ja artiklitele 2 ja 3, et miski ei keela, et Belgia parlament tegutseks vastavalt oma riigi põhiseaduslikule süsteemile riigi reguleeriva asutusena, et tuvastada universaalteenuse osutamisest tulenev ebaõiglane koorem.
- 31 Kui see, mida tuleb mõista ebaõiglase koormana, määratakse kindlaks seadusandlikul teel, siis väldib see nende erinevate operaatorite ebaõiglast kohtlemist, kes peavad nüüdsest pakkuma sotsiaaltariife ja kannavad seetõttu kahju, kuna need tariifid on tavahindadest madalamad. Kogu netokulu, mida universaalteenuse osutamise kohustusega ettevõtja peab kandma, tuleb pidada ebaõiglaseks kuluks ja selle eest tuleb seega maksta kompensatsiooni.

- 32 Belgia Kuningriik täpsustab, et riigi reguleerivale asutusele pandud ülesanded sotsiaalse universaalteenuse organiseerimisel on jagatud ühelt poolt seadusandja ja teiselt poolt instituudi vahel, kes täidesaatva organina määrab vastavalt seadusega kehtestatud kriteeriumidele kindlaks iga operaatori õiguse saada kompensatsiooni.
- 33 Belgia Kuningriik rõhutab, et sellise konkreetse sotsiaalse universaalteenuse liberaalseeritud süsteem, mis on praegu vaidluse all ja kus kõik operaatorid on määratud seda teenust osutama, soodustab operaatorite alalist konkurentsi ja toob tarbija jaoks kaasa olulised eelised.
- 34 Niisuguse süsteemi hea toimimine nõuab siiski, et kõigile operaatoritele oleks tagatud kompensatsiooni saamise võimalus. Seetõttu katab ettenähtud hüvitis selliste seadusest tulenevate soodustuste summa, mida operaator peab sotsiaalabonentide vajadustele vastamiseks tegema, ja seda ulatuses, mis proportsionaalselt ületab selle operaatori osa asjaomasel turul. Nii kindlaks tehtud netokulu vastab kuludele, mis direktiivi 2002/22 IV lisa A osa kolmandas lõigus on määratletud kui „kulud, mis tulenevad järgmisest: [...] teatavad lõppkasutajad või lõppkasutajate rühmad, kellele on [...] võimalik teenust osutada ainult [...]kulutingimustel, mis jäävad väljapoole tavapäraseid kaubandusstandardeid.”
- 35 Seoses komisjoni argumendiga, mille kohaselt Belgia õigusaktid ei näe ette selle küsimuse hindamist, kas sotsiaaltariifide pakkumise kohustus kujutab endast ebaõiglast koormat, toob Belgia Kuningriik välja, et seadusandja leidis, et koorem on ebaõiglane juhul, kui netokulu tuleb katta ja kui esitatakse rahastamistaotlus. Koorma ebaõigluse igasugune muu hindamine viiks Belgia süsteemi puhul asjaomaste ettevõtjate vahelise konkurentsi moonutamiseni, sest vaatamata sellele, et kõigil on ühesugused kohustused, oleks ainult teatavatel neist õigus nõuda hüvitist.

- 36 Lisaks arvutas instituut enne, kui tehti otsus nimetatud koorma ebaõigluse kohta, sotsiaalse universaalteenuse osutamisega kaasneva netokulu välja vastavalt direktiivi 2002/22 IV lisa A osale. See arvutus tehti esmakordselt aastal 2002, hiljem on seda ajakohastatud aastal 2005, võttes eelkõige arvesse võimalikke ärieliseid, mis Belgacomil oli tema toonase monopoolse seisundi tõttu võinud olla.
- 37 Seoses direktiivi 2002/22 artikli 12 lõikes 2 väljendatud läbipaistvuse kohustusega rõhutab Belgia Kuningriik, et lõplik otsus netokulu arvutamise kohta avaldati 18. mail 2005 instituudi veebilehel.
- 38 Lisaks oli seadusandja osalemine kohustuslik tulenevalt põhiseaduslikest nõuetest, kuna operaatorite kasuks sisse seatud kompensatsiooni maksmise kord tuli kvalifitseerida maksusüsteemi osaks.
- 39 Direktiiv 2002/22 kehtestab ühekordse kohustuse koorma võimaliku ebaõigluse hindamiseks, mis viib vajaduse korral üldise rahastamismehhanismi kasutuselevõtule, nagu on ette nähtud selle direktiivi artikli 13 lõikes 2. Komisjon jättis ekslikult arvesse võtmata põhimõttelise erinevuse, mis on ühelt poolt koorma ebaõigluse üle otsustamise raames netokulude arvutamise ja 13. juuni 2005. aasta seaduse vastuvõtmise käigus tehtud kompenseerimise mehhanismi ette nägeva ühekordse otsuse ja teisest küljest netokulude arvutamise vahel selle seaduse lisa artikli 45*bis* alusel, mida viiakse läbi iga-aastaselt, et maksta kõikidele asjaomastele ettevõtjatele hüvitist.

Euroopa Kohtu hinnang

- 40 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et direktiivi 2002/22 eesmärk on luua ühtne reguleeriv raamistik, mis tagaks universaalteenuse osutamise, st määratletud miinimumteenuste osutamise kõigile lõppkasutajatele vastuvõetava hinnaga. Selle direktiivi artikli 1 lõike 1 kohaselt on direktiivi üks eesmärke tagada tulemusliku konkurentsi ja valikuvabaduse abil kogu Euroopa Ühenduses hea kvaliteediga üldkasutatavate teenuste kättesaadavus (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 28).
- 41 Nimetatud direktiivi artikli 3 lõike 2 kohaselt otsustavad liikmesriigid, milline on kõige tulemuslikum ja otstarbekam viis, et tagada universaalteenuse rakendamine, pidades kinni objektiivsuse, läbipaistvuse, diskrimineerimiskeelu ja proportsionaalsuse põhimõtetest, ning nad püüavad võimalikult vähendada turumoonutusi, kaitstes samas avalikke huve (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 29).
- 42 Nagu on öeldud direktiivi 2002/22 põhjenduses 4, võib universaalteenuse tagamine eeldada mõningate teenuste osutamist mõningatele lõppkasutajatele hinnaga, mis erineb tavapärastele turutingimustele vastavast hinnast. Seetõttu on ühenduse seadusandja näinud ette – nagu ilmneb sama direktiivi põhjendusest 18 –, et liikmesriigid peaksid vajaduse korral looma mehhanismid universaalteenuse osutamise kohustuste netokulude rahastamiseks juhul, kui on tõendatud, et teenust on võimalik osutada ainult kahjumiga või netomaksumusega, mis ei mahu tavaliste kaubandusstandardite raamidesse.
- 43 Niisiis näeb direktiivi 2002/22 artikli 12 lõike 1 esimene lõik ette, et kui riigi reguleerivad asutused leiavad, et universaalteenuse osutamine selle direktiivi artiklite 3–10

kohaselt võib universaalteenust osutama määratud ettevõtjale olla ebaõiglane koorem, arvutavad nad välja universaalteenuse osutamise netokulud.

- 44 Tuleb nentida, et kuigi direktiivi 2002/22 artikli 12 lõike 1 teise lõigu ning IV lisa A osa sätteid näevad ette eeskirjad, mille kohaselt tuleb välja arvutada universaalteenuse osutamise netokulud, kui riigi reguleerivad asutused on leidnud, et selle teenuse osutamise näol võib olla tegemist ebaõiglase koormaga, ei tulene ei nimetatud artikli 12 lõikest 1 ega selle direktiivi ühestki teisest sättest, et ühenduse seadusandja oleks kavatsenud ise kehtestada tingimused, mille puhul nimetatud asutused peaks eelnevalt leidma, et kõnealuse teenuse osutamisega võib kaasneda selline ebaõiglane koorem.
- 45 Neil asjaoludel ei ole Belgia Kuningriik rikkunud selle direktiivi artiklist 12 tulenevaid kohustusi, kehtestades tingimused, mille alusel tuleb kindlaks teha, kas kõnealune koorem on ebaõiglane või mitte.
- 46 Seevastu ilmneb direktiivi 2002/22 artikli 13 sätetest, et riigi reguleerivad asutused võivad üksnes sama direktiivi artiklis 12 ette nähtud universaalteenuse osutamise netokulude arvestuse põhjal sedastada, et universaalteenust osutama määratud ettevõtjale on tõepoolest pandud ebaõiglane koorem, ning et liikmesriigid peavad seega nimetatud ettevõtja taotlusel võtma kasutusele selle maksumuse hüvitamise üksikasjalikud eeskirjad.
- 47 Vastavalt direktiivi 2002/22 artikli 12 lõike 1 teise lõigu punktile a ning sama direktiivi IV lisale tuleb see arvestus teha iga universaalteenust osutama määratud ettevõtja kohta eraldi.

- 48 Kuna järeldus, et universaalteenuse osutamine toob kaasa ebaõigluse koorma, on liikmesriikide poolt selle ettevõtja või nende ettevõtjate kantud kulude eest kompensatsiooni maksmise mehhanismi kehtestamise vajalik eeltingimus, on tarvis kindlaks teha, mida tuleb mõista mõiste „ebaõiglane koorem” all, kuna seda mõistet ei ole direktiivis 2002/22 määratletud.
- 49 Selles osas tuleneb direktiivi 2002/22 põhjendusest 21, et ühenduse seadusandja on soovinud ühendada universaalteenuse osutamise kohustusega ettevõtjale kaasneda võivate netokulude katmise mehhanismid sellel ettevõtjal lasuva ebaõiglase koormaga. Leides, et universaalteenuse osutamise netokulu ei too kõigi ettevõtjate jaoks tingimata kaasa ülemäärast koormat, on ühenduse seadusandja selles kontekstis soovinud välistada võimaluse, et kogu universaalteenuse osutamisega kaasnev netokulu tooks automaatselt kaasa õigluse hüvitisele. Neil tingimustel on ebaõiglane koorem, mille olemasolu riigi reguleeriv asutus peab enne hüvitise määramist tuvastama, koorem, mis asjaomase ettevõtja jaoks on tema koorma kandmise võimet arvestades ülemäärane, arvestades kõiki teda iseloomustavaid asjaolusid, nagu tema seadmete tase, majanduslik ja finantsolukord ning tema turuosa.
- 50 Kuigi riigi reguleeriv asutus võib direktiivis 2002/22 sellekohaste täpsustuste puudumise tõttu ise üldiselt ja abstraktselt kehtestada kriteeriumid, mis võimaldavad kindlaks määrata künnised, mille ületamisel võib – arvestades eelmises punktis nimetatud asjaolusid – koormat pidada ülemääraseks, ei tähenda see siiski, et nimetatud asutus võiks selle direktiivi 13 kohaldamiseks sedastada, et universaalteenuse osutamisega kaasnev koormus on ebaõiglane, ilma et ta nende kriteeriumide alusel konkreetselt kontrolliks iga asjaomase ettevõtja olukorda.
- 51 Kui riigi reguleeriv asutus tuvastab, et ühel või mitmel universaalteenust osutama määratud ettevõtjal lasub ebaõiglane koorem, ja kui see või need ettevõtja(d) taotlevad kompensatsiooni, on liikmesriigi ülesanne võtta kasutusele sellekohased

mehhanismid vastavalt direktiivi 2002/22 artikli 13 lõike 1 punktile a, millest muu hulgas tuleneb, et see kompensatsioon peab olema seotud netokuludega, arvestatuna vastavalt nimetatud direktiivi artiklile 12.

52 Eelnevast tuleneb, et liikmesriigid ei saa ilma direktiivist 2002/22 tulenevaid kohustusi rikkumata tuvastada, et universaalteenuse osutamine toob tööpoolest kaasa ebaõiglase ja hüvitamisele kuuluva koorma, ilma et nad oleks eelnevalt välja arvutanud netokulu, mida sellise teenuse osutamine igale asjaomasele ettevõtjale kaasa toob, ning hindamata, kas selle kulu puhul on nimetatud ettevõtja jaoks tegemist ülemäärase koormaga. Ka ei saa nad võtta kasutusele kompenseerimiskorda, mille puhul kompensatsioon ei oleks seotud nimetatud netokuluga.

53 Neist kaalutlusest lähtuvalt tuleb kontrollida esimese väite põhjendatust.

54 13. juuni 2005. aasta seaduse, 25. aprilli 2007. aasta seadusega tõlgendatud kujul, artiklist 74 ilmneb, et järeldusele, et universaalteenuse sotsiaalkomponendi pakumine kujutab endast ebaõiglast koormat, jõudis Belgia seadusandja hinnangu kaudu, et juhul, kui selle teenuse netokulu väljaarvutamisel võetakse arvesse ka kõiki kaudseid tulusid, sealhulgas teenuse osutamisega kaasneda võivad mittevaralist tulu, on „igasugune puudujääk, mis sellise arvutuse tulemusel ilmsiks tuleb, ebamõistlik”. Sellest samast artiklist 74 ilmneb, et nimetatud seadusandja otsustas, et kui ilmneb, et operaatori poolt klientidele võimaldatud soodustariifide arv on suurem kui tema osale üldkasutatavate telefoniteenuste turu kogukäibest vastav soodustariifide arv, makstakse operaatorile sellele vahele vastava summa ulatuses kompensatsiooni.

- 55 Kui Belgia seadusandja tegi nõnda aastal 2005 otsuse sotsiaaltariifidega universaalteenuse osutamisega kaasneva koorma ebaõigluse kohta, siis ta tugines instituudi 2002. aasta arvamusele valitseva operaatori – Belgacom – kulude kohta, lähtudes seega aasta 2003 kohta antud hinnangust.
- 56 Nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 44 sedastatust, ei ole selle taustal, et 13. juuni 2005. aasta seadus paneb nüüdsest kõigile telekommunikatsiooni operaatoritele sotsiaaltariifide pakkumise kohustuse, riigi reguleeriva asutuse jaoks keelatud eespool mainitud andmete põhjal hinnata, et universaalteenuse osutamisega kaasnev kulu „võib” endast kujutada ebaõiglast koormat direktiivi 2002/22 artikli 12 tähenduses.
- 57 Seevastu selles seaduses sätestatud üksikasjalikud eeskirjad, mille põhjal määratakse kindlaks ebaõiglane koorem, mis annab õiguse hüvitisele, ei tundu olevat kooskõlas direktiivi 2002/22 artiklis 13 ette nähtud nõuetega.
- 58 Esiteks, leides, et igasugune netokulu arvutamisel ilmnev puudujääk tähendab „ebamõistlikku koormat”, andis Belgia seadusandja universaalteenust osutama määratud operaatoritele, kelle jaoks selle teenuse osutamisega kaasnevad netokulud ei kujutagi ehk ülemäärast koormat, kohe õiguse saada hüvitist, samas kui eespool punktis 49 öeldust ilmneb, et kuigi puudujääk on koorem, ei tarvitse see tingimata iga operaatori jaoks olla ülemäärane koorem.
- 59 Teiseks, universaalteenuse osutamisega kaasneva koorma ülemäärasuse hindamine eeldab, et kontrollitakse konkreetselt ühtaegu nii selle teenuse osutamisega igal asjaomasel ettevõtjal lasuvat netokulu kui ka seda ettevõtjat iseloomustavaid kõiki asjaolusid, nagu tema seadmete tase, majanduslik ja finantsolukord ning tema turuosa,

nagu ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktides 47 ja 49. Belgia Kuningriik ei ole aga tõendanud ning ka ühestki Euroopa Kohtu toimikus olevast tõendist ei ilmne, et Belgia seadusandja oleks arvestanud kõikide nende asjaoludega, tehes järelduse, et universaalteenuse osutamine toob kaasa ebaõiglase koorma.

- 60 Kolmandaks, 13. juuni 2005. aasta seadus kehtestab mehhanismi, mille alusel maks-takse hüvitisi, mis ei ole seotud universaalteenuse osutamise netokuluga, arvestatuna direktiivi 2002/22 artikli 12 tingimuste kohaselt, kuna selles seaduses on ette nähtud, et kogu kulu, mida tuleb kanda asjaolu tõttu, et soodustariifide arv, mida operaator on pidanud võimaldama, on proportsionaalselt suurem kui tema turuosa, kuulub automaatselt hüvitamisele.
- 61 Eelnevast tuleneb, et komisjoni väitega tuleb nõustuda osas, milles see tugineb direk-tiivi 2002/22 artiklis 13 sätestatud kohustuste rikkumisele.

Teine väide, mis puudutab universaalteenuse osutamisega seotud netokulu arvestamist

Poolte argumendid

- 62 Oma teise väite raames toob komisjon esiteks esile, et kuna Belgia õigusaktide koha-selt rajaneb universaalteenuse osutamisega seotud netokulu arvestus hüpoteetilisel kahjumil, mille summa võrdub operaatori nende soodustariifide arvuga, mis ületavad proportsionaalselt tema turuosa, siis ei võeta arvesse tegelikke kulusid, mida ettevõtja

ei peaks kandma, kui tal poleks universaalteenuse osutamise kohustust. Niisugune lähenemine on vastuolus nii direktiivi 2002/22 artikliga 12 kui ka selle direktiivi IV lisa A osast tuleneva kohustusega.

- ⁶³ Teiseks, Belgia õigusaktides ette nähtud arvutamiseviis ei võta arvesse määratud ettevõtja ärieeliseid, samas kui direktiiv 2002/22 näeb ette, et netokulu arvestamisel võetakse arvesse kasu, mida universaalteenuse osutamisest võidakse saada, sealhulgas mittevarelisest kasu.
- ⁶⁴ Komisjon lisab veel, et Belgia Kuningriik leiab ekslikult, et mõisted „tulu” ja „kulu” on sünonüümid. Asjaolu, et teenusepakkuja saab vähem tulu, kuna ta peab pakkuma sotsiaaltariifi, ei mõjuta küsimust, milliseid täiendavaid netokulusid ta peab universaalteenuse osutamise kohustuse tõttu kandma.
- ⁶⁵ Õigupoolest ei vasta selle teenusepakkuja poolt tegelikult kantud lisakuludele, s.o kuludele, mida ta väldiks, kui tal ei oleks sotsiaaltariifi pakkumise kohustust, tingimata tema poolt tehtud hinnaalanduste summale. Need kulud sõltuvad ühest küljest asjaomase operaatori kulude struktuurist ja teisest küljest selle operaatori kliendibaasist. Niisiis võib olla suur erinevus esiteks valitseva operaatori poolt kantavate lisakulude vahel, kuna ta jätkab teatavate sotsiaalklientide selliste püsivõrgu liinide teenindamist, mis on paigaldatud juba aastaid tagasi, ja teiseks niisuguse uue operaatori lisakulude vahel, kes ühendab oma võrku uusi sotsiaalkliente.

- 66 Lõpuks märgib komisjon seoses ärieealiste arvestamisega, et väide, mille kohaselt operaatorid ei saa põhimõtteliselt mingeid kaudseid ärieeelseid, ei rajane ühelgi täpsel asjaolul. Kuna instituut ei ole kunagi välja arvutanud netokulusid – Belgacom'i kohta aastal 2002 tehtud arvutus on aegunud ja seda ei ole kohandatud –, ei saa mingil juhul teha järeldust, et kohustus pakkuda sotsiaaltariife ei too ühelegi operaatorile kaasa ärieeelseid.
- 67 Olles kinnitanud, et arvutusmeetod on direktiivi 2002/22 nõuetega täielikult kooskõlas, täpsustab Belgia Kuningriik, et universaalteenuse osutamise kohustuse netokulu vastab Belgia süsteemis erinevusele, mis on ühelt poolt tulude, mida universaalteenuse pakkuja saaks tavalistel äritingimustel, ja teiselt poolt nende tulude vahel, mida ta saab pärast seaduses ette nähtud hinnaalanduste tegemist sotsiaaltariifi saajatele.
- 68 Ainus rahaline kahju, mida operaator saaks universaalteenuse osutamise kohustuse puudumisel vältida, vastab kohustuslikele soodustariifidele. Olenemata kohaldatavast tariifist pakuvad operaatorid kõigile abonentidele sama teenust.
- 69 Kuna kõik üldkasutatava telefoniteenuse operaatorid on kohustatud pakkuma tarbijatele universaalteenust, siis ei saa kindlaks teha, millise kaudse ärieeelse operaator võib saada. Igal juhul on võimalik eelis kõikide operaatorite puhul identne.
- 70 Lisaks leiab kostjaks olev liikmesriik, et asjaolu, et valitseval operaatoril oli võrreldes teiste operaatoritega suur äriline eelis, õigustas 13. juuni 2005. aasta seaduse lisa artikli 45*bis* vastuvõtmist (mis kehtestati 25. aprilli 2007. aasta seaduse artikliga 200), millega seati sisse sellele valitsevale operaatorile makstava kompensatsiooni

vähendamise mehhanism, ei tähenda sellegipoolest, et Belgia tunnistaks, et selline eelis võiks olla ka teistel operaatoritel.

- 71 Belgia Kuningriik märgib, et direktiivi 2002/22 IV lisa sõnastuse alusel võib netokulude arvutamise raames arvesse võtta kahte liiki kulusid: esiteks kahjum, mis on tingitud asjaolust, et universaalteenuse kulu ei ole kaetud tuluga, ja teiseks kulu, mis on tingitud lahknevusest tavaliste äritingimustega.
- 72 Seetõttu on Belgia seadusandja lähenemine, mille puhul loetakse netokuluks see hinnaalandus tavaliste äritingimustega võrreldes, mille sotsiaalse universaalteenuse pakkujad peavad sotsiaalabonentidele tegema, kooskõlas direktiivi 2002/22 IV lisa A osa sõnastusega. Belgia Kuningriigi väitel viiks vastupidine lahendus Belgia liberaliseeritud süsteemi puhul telekommunikatsiooniettevõtjate vahelise konkurentsi moonutamisele, kuna kõigil nimetatud ettevõtjatel on kohustus anda sotsiaalsoodustusi, kuid nad saaksid erinevat hüvitist.
- 73 Seoses ärieeliste hindamisega toob Belgia Kuningriik ühelt poolt esile, et netokulude arvutus puudutas Belgacom'i ning võttis arvesse ärieeliseid, mida Belgacom võis universaalteenuse osutamisest saada monopoolse seisundi tõttu, mis tal toona selles valdkonnas oli, ja teiseks, et alates universaalteenuse liberaliseerimisest arvutatakse aastast netokulu operaatori hüvitisetaotluse põhjal hüvitiselise summa määramise käigus. Belgia liberaliseeritud süsteemi analüüsist ilmneb, et kaudsed ärieelised, mida operaatorid võivad sotsiaalsoodustuste tegemisest saada, on kõigi operaatorite puhul potentsiaalselt identsed.

Euroopa Kohtu hinnang

- 74 Sissejuhatuseks tuleb esiteks meenutada, et direktiivi 2002/22 IV lisa A osa sätete kohaselt arvutatakse universaalteenuse osutamise netokulu vahena määratud asutuse netokuludes, mis tuleneb sellest, kas ettevõtjal on universaalteenuse osutamise kohustusi või ei. Sellega seoses tuleb vastavalt samadele sätetele nõuetekohaselt hinnata kulusid, mida määratud ettevõtja ei oleks pidanud kandma universaalteenuse osutamise kohustuse puudumisel, kui tal oleks olnud võimalus valida, et ta ei täida seda kohustust, ning hinnata universaalteenuse operaatori kasu, sealhulgas mittevaralist kasu.
- 75 Teiseks vastab universaalteenuse sotsiaalkomponendi netokulu 13. juuni 2005. aasta seaduse artikli 45*bis* kohaselt vahele, mis on operaatori poolt tavalistel kaubandustingimustel saadava tulu ja selle tulu vahel, mida ta saab pärast kõnealuses seaduses ette nähtud soodustuse tegemist isikule, kellele kohaldatakse sotsiaaltariifi.
- 76 Seoses esitatud väite esimese osaga väidab komisjon, et siseriiklikes õigusaktides ette nähtud arvutus ei võta arvesse tegelikke kulusid, mida määratud ettevõtja poleks pidanud kandma, kui tal oleks olnud võimalus valida, et ta ei täida universaalteenuse osutamise kohustusi.
- 77 Tuleb märkida, et see väiteosa puudutab direktiivist 2002/22 tulenevaid universaalteenuse osutamise kohustuse netokulude arvutamise eeskirju, mille puhul tuleb arvesse võtta täiendavaid kulusid, mida määratud ettevõtja on pidanud kandma universaalteenuse osutamisega seotud kohustuste tõttu. Seetõttu on nimetatud väiteosa põhjendatud ainult juhul, kui kõnealuse arvutusmeetodi puhul on tingimata välistatud täiendavate kulude arvessevõtmine.

- 78 Selles osas tuleb märkida, et kuigi vaidlust ei ole selle üle, et 13. juuni 2005. aasta seadusega kehtestatud arvutusmeetod sotsiaaltariifidega teenuste osutamisega seotud netokulude väljaarvutamiseks erineb meetodist, mida kasutatakse universaalteenuse teiste komponentide puhul, nagu „geograafilise püsikomponendi”, üldkasutatavate taksofonide või numbriinfo universaalteenuse puhul, mille korral on sõnaselgelt ette nähtud „välditud kulude” arvessevõtmine, ei saa üksnes selle asjaolu põhjal teha järeldust, et arvutusmeetod teenuste sotsiaaltariifidega osutamisega kaasneva netokulu väljaarvutamiseks rikub direktiivi 2002/22 nõudeid.
- 79 Lisaks ei anna Euroopa Kohtule esitatud toimiku materjalid pidada ebaõigeks Belgia Kuningriigi seisukohta, mille kohaselt on ainult kohustuslikud hinnaalandused need, mida operaator võiks vältida, kui tal ei oleks kohustust pakkuda sotsiaaltariife, kuna olenemata kohaldatavast tariifist pakuvad operaatorid kõigile abonentidele sama teenust. Neist asjaoludest ilmneb, et kui jätta kõrvale erinevate operaatorite olukord, siis ei tundu nende poolt oma abonentidele pakutavate erinevate teenuste sisu ja järelikult ka selle sisuga seotud kulude struktuuri kui niisugust mõjutavat üksnes asjaolu, et mõnel neist abonentidest on õigus sotsiaaltariifidele.
- 80 Seega ei ole komisjon tõendanud, et vaidlusalused siseriiklikud õigusnormid, mis näevad ette, et universaalteenuse sotsiaalkomponendi netokulu vastab vahele, mis on selle tulu, mida teenust sotsiaaltariifidega osutav ettevõtja saaks tavalistel kaubandustingimustel, ja selle tulu vahel, mida ta saab pärast kõnealuses seaduses ette nähtud soodustuse tegemist isikule, kellele kohaldatakse sotsiaaltariifi, ei võta arvesse kulusid, mida universaalteenust osutama määratud ettevõtjad ei peaks kandma, kui neil oleks võimalus valida, et nad ei täida selle teenusega seotud kohustust.
- 81 Järelikult tuleb teise väite esimene osa tagasi lükata.

- 82 Kõnealuse väite teine osa tuleneb sellest, et vaidlusaluses siseriiklikus regulatsioonis ette nähtud arvutus ei võta arvesse ärieeseliseid, sealhulgas mittevaralist kasu, mida asjaomased ettevõtjad saavad teenuste osutamisest sotsiaaltariifidega.
- 83 Belgia Kuningriik märgib, et kuna kohustus pakkuda teenuseid sotsiaaltariifidega la-sub kõigil Belgia territooriumil tegutsevatel ettevõtjatel, siis on sellest saadavad äri-eeselised kõigi operaatorite jaoks potentsiaalselt identsed. Seejuures ei vaidle ta vastu sellele, et käsitletav siseriiklik regulatsioon ei võta arvesse sotsiaaltariifidega teenuse pakkumisest saadavaid võimalikke ärieeseliseid.
- 84 Direktiivi 2002/22 artikli 12 lõike 1 teise lõigu punkti a ja direktiivi 2002/22 IV lisa koostoimest ilmneb siiski, et universaalteenuse osutamise netokulu arvestamisel peab hindama universaalteenuse operaatori saadavat kasu, sealhulgas mittevaralist kasu. Kuna need sätted kuuluvad ühtse reguleeriva raamistiku hulka, mille direktiiv 2002/22 soovib luua, siis on liikmesriikide ülesanne võtta nimetatud kasu arvesse nende eeskirjade kehtestamisel, mille põhjal universaalteenuse osutamise netokulu arvutatakse.
- 85 Neil asjaoludel tuleb nentida, et teise väite teine osa on põhjendatud.

86 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb asuda seisukohale, et kuna Belgia Kuningriik:

- esiteks ei näinud ette, et universaalteenuse sotsiaalkomponendi netokulude arvu-
tamisel võetaks arvesse seda teenust osutama kohustatud ettevõtjate poolt seeläbi
saavat ärilist eelist, sealhulgas mittevaralist kasu, ja
- teiseks tuvastas üldiselt ja niisuguse universaalteenust pakkuva ettevõtja netoku-
lude põhjal, kes oli seniajani olnud ainus seda teenust pakkuva operaator, et kõi-
kidel ettevõtjatel, kellel nüüdsest lasub nimetatud teenuse pakkumise kohustus,
tuleb selle teenuse tõttu kanda ebaõiglast koormat; ning ei viinud läbi konkreetset
analüüsi, mis hõlmanuks ühtaegu nii universaalteenuse pakkumisega igal asja-
omasel ettevõtjal tekkivaid netokulusid kui ka kõiki seda ettevõtjat iseloomusta-
vaid asjaolusid, nagu tema seadmete tase või tema majanduslik ja finantsolukord,

siis on Belgia Kuningriik rikkunud kohustusi, mis tulenevad vastavalt direktiivi
2002/22 artikli 12 lõikest 1 ja artikli 13 lõikest 1.

Kohtukulud

87 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvi-
tama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kodukorra artikli 69 lõike 3 alu-
sel võib Euroopa Kohus määrata kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud
tema enda kanda, eelkõige kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole
kasuks.

88 Kuna käesolevas kohtuasjas on teatavad komisjoni nõuded rahuldatud, siis tuleb Belgia Kuningriigilt mõista välja kaks kolmandikku kohtukuludest ja komisjonilt üks kolmandik kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Kuna Belgia Kuningriik

- esiteks ei näinud ette, et universaalteenuse sotsiaalkomponendi netokulude arvutamisel võetaks arvesse seda teenust osutama kohustatud ettevõtjate poolt seeläbi saavat ärilist eelist, sealhulgas mittevaralist kasu, ja
- teiseks tuvastas üldiselt ja niisuguse universaalteenust pakkuva ettevõtja netokulude põhjal, kes oli seniajani olnud ainus seda teenust pakkuva operaator, et kõikidel ettevõtjatel, kellel nüüdsest lasub nimetatud teenuse pakkumise kohustus, tuleb selle teenuse tõttu kanda ebaõiglast koormat; ning ei viinud läbi konkreetset analüüsi, mis hõlmanuks ühtaegu nii universaalteenuse pakkumisega igal asjaomasel ettevõtjal tekkinud netokulusid kui ka kõiki seda ettevõtjat iseloomustavaid asjaolusid, nagu tema seadmete tase või tema majanduslik ja finantsolukord,

siis on Belgia Kuningriik rikkunud kohustusi, mis tulenevad vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude

ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) artikli 12 lõikest 1 ja artikli 13 lõikest 1.

2. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

3 Mõista Belgia Kuningriigilt välja kaks kolmandikku kohtukuludest. Mõista Euroopa Komisjonilt välja üks kolmandik kohtukuludest.

Allkirjad